

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ МІФОЛОГІЧНИХ СТРАХІВ У ЮНАКІВ І ДІВЧАТ У ПЕРІОД СТУДЕНСТВА

Розкривається актуальність релігії і міфології, а також питання надмірної міфологізації релігійних контентів. Релігійні аспекти в розумінні одержимості людини дияволом і процесу екзорцизму досліджені на матеріалі, отриманому в результаті анкетування 200 молодих людей Чеченської Республіки (їх середній вік 20 років). Головним чином, у статті докладно викладаються дослідження особливостей переживань міфологічних страхів серед рівних гендерних груп молоді (100 юнаків і 100 дівчат) на постконфліктній території півдня Росії. Результати показали, що молоді люди переживають глибоке почуття міфологічного страху.

Ключові слова: джин; екзорцизм; міфологізація; міфологічний страх; одержимість джином; постконфліктна територія; релігія; юнацький вік.

Вступ. Попри те, що актуальність релігії і міфу існувала завжди, сьогодні у ЗМІ і нових мас-медіа дедалі частіше з'являється інформація про вплив релігії на людину і суспільство. Нині сповідання релігії та релігійна поведінка для багатьох є критерієм благополуччя не лише загробного, але і земного життя.

Мета статті. Головними аспектами дослідження стали виявлення релігійної належності, релігійності молоді, її віра у Бога і диявола, потойбічні сили, феномен одержимості людини дияволом (джином).

Явище одержимості духом у молодіжному середовищі. Якщо розглядати феномен одержимості дияволом з точки зору таких релігій, як Іслам, Християнство та Іудаїзм, то виявляється, що абсолютно спільним для всіх трьох є уявлення про те, що злі духи оволодівають людиною, яка перебуває в стані психологічного послаблення (стрес, депресія) (Грімсолтанова Р. Е., 2013, с. 8-10; Грімсолтанова Р. Е., 2012, с. 43-46; Грімсолтанова Р. Е., 2013, с. 55-62; Грімсолтанова Р. Е., 2012, с. 62-69). Розлад психіки неодмінно спричиняє одержимість людини духом, яка супроводжується проявами фізичних недуг, нехарактерної агресії, глибокої депресії (Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 31-34; Грімсолтанова Р. Е., 2013, с. 19-23; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 152-157).

Лікування одержимості (очищення, екзорцизм), з точки зору релігійних навчальних, можливе тільки за допомогою писань зі священних книг (Корану, Біблії, Тори), де практично головною умовою одужання є впевненість хворого в тому, що читання святих молитов звільнить його від злого духу.

Це спільне в усіх трьох релігіях і становить інтерес для психології. Проте нині в психології фактично немає досліджень, спрямованих на виявлення того, як сприймається явище одержимості духом у молодіжному середовищі (Грановская Р. М., 2004; Грімсолтанова Р. Е., 2013, с. 19-23; Грімсолтанова Р. Е., 2012, с. 62-69; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 59-62; Грімсолтанова Р. Е., 2013, с. 5-12; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 67-76; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 152-157; Панкратова Е. В., 2014; Религия в России, 2014; Grimsoltanova R. E., 2014, с. 113-115).

З метою виявлення особливостей сприйняття явища одержимості джином і переживання у зв'язку з цим страхів серед молоді юнацького віку на постконфліктній території нами було опитано 200 осіб, які навчаються на очних відділеннях III–IV курсів вищих навчальних закладів Чеченської Республіки.

На першому етапі дослідження нами були визначені: стать, вік і соціальний статус (студенти) випробуваних. Їхній середній вік становив 20 років. Вибірка випробуваних складалася порівну: 100 юнаків і 100 дівчат.

У результаті аналізу анкет випробувани розділилися на тих, хто зазнає високий рівень переживання міфологічних страхів, і тих, хто зводить середній рівень переживання міфологічних страхів (Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 59-62; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 67-76; Грімсолтанова Р. Е., 2014, с. 152-157; Grimsoltanova R. E., 2014, с. 113-115).

Розпочнемо з детального розгляду як результатів анкетування, так і змісту самої анкети. Анкета складається з 24 запитань і містить 5 основних шкал:

- 1-ша шкала анкети допомагає виявити особливості рефлексії рівня долученості себе і своєї сім'ї до певного конфесійного напрямку;
- 2-га шкала анкети орієнтована на рівень поінформованості людини відносно інтерпретації ряду релігійних понять (критеріїв), пов'язаних з проявом добра і зла;
- 3-тя шкала анкети виявляє смислові настанови, пов'язані з фатальністю і катастрофізацією щодо дії релігії на управління свідомістю і поведінкою людини;
- 4-та шкала анкети виявляє, якою мірою люди реально стикаються з проблемами психологічної загрози з боку релігійних феноменів і наскільки глибоко ці проблеми зачіпають їх реальний життєвий світ;
- 5-та шкала анкети розглядає те, якою мірою людина усвідомлює, що суспільство пропонує певні механізми психологічного захисту від психологічних загроз з боку демонічного впливу за допомогою релігії (релігійний діяч, лікар, психолог).

Специфіка анкети полягає в тому, що в ній ставляться однакові за сенсом, але різні за змістом запитання, пов'язані з можливістю вселення джина в тіло людини. Питання біснуетості є в регіоні дуже гострим і викликає високий рівень тривоги і страху серед населення. З урахуванням тривожного і стресового ставлення до цієї теми, для отримання достовірних даних ми визнали за необхідне скласти анкету з контрольних запитань, що повторюються.

З аналізу анкет ми отримали такі результати: абсолютно всі досліджувані (100%) назвали своєю вірою іслам і абсолютно всі досліджувані (100%) вважають свою сім'ю релігійною – це єдині параметри, що показали 100% в обох групах. Що стосується інших запитань анкети, то ми бачимо результати відповідей на запитання № 2, 3, 4, 5, 6 анкети, де випробувані гендерних груп дають практично однакові результати (рис. 1).

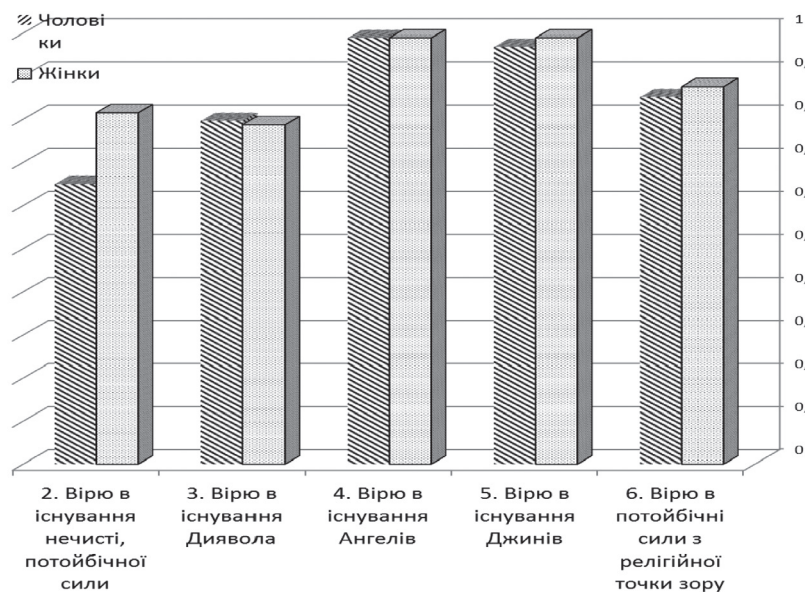

Рис. 1. Відповіді на запитання анкети № 2, 3, 4, 5, 6

сторонньої сили?». Близько 20% випробуваних дають на нього позитивну відповідь, що свідчить про високий ризик їхнього потрапляння під деструктивний прояв психологічної трансформації.

На наступній діаграмі показано результати відповідей на запитання анкети «Хто винен у причині одержимості людини?». На рисунку 3 видно незначні відмінності у відповідях між групами Ч і Ж. Проте обидві групи в практично однаковому співвідношенні (понад 60%) віддають перевагу варіанту «Відсутність віри», де під вірою розуміється не просто віра в релігію, Бога, ангелів, бісів і джинів, а саме релігійність і релігійна поведінка, які проявляються як у зовнішніх, так і у внутрішніх (душевних) критеріях: молитві, відвідуванні мечетей, мусульманському одязі, дотриманні поста у священний місяць Рамадан, щирості в релігійній поведінці і у вірі в Бога. Відповідь на це запитання є однією з основоположних для формування у свідомості людини

З діаграми видно, що група Ч (чоловіки) і група Ж (жінки) дають незначні відмінності у відповідях на запитання щодо інтерпретацій ряду релігійних понять, які, у свою чергу, пов'язані з існуванням і проявом добра і зла.

На рисунку 2 ми також бачимо незначну різницю у відповідях між групами Ч і Ж. Проте різниця була відчутною у відповідях на запитання «Чи відчували Ви на собі симптоми вселення сторонньої сили?» і «Чи допускаєте Ви можливість прояву на собі дії потойбічних сил з релігійної точки зору?».

Проаналізувавши такий результат, можна дійти висновку, що від 41% до 58% випробуваних, які не зазнають на собі реальних симптомів можливостей вселення джина з релігійної точки зору, допускають можливість вселення в себе нечистої сили.

Важливими є результати відповіді на запитання «Чи відчували Ви на собі симптоми вселення

певних стратегій поведінки, для психологічного захисту себе від дії потойбічних сил.

На рисунку 4 графічно відображено результати візуалізації відповідей на запитання анкети № 7, 11, 15, 16, 21.

З отриманих результатів (див. рис. 4) видно, що при відповіді на запитання «Чи є реальним те, що кожна людина схильна до вселення духів (джинів)?» група Ч дає позитивну відповідь у 82,8% випадків, що трохи менше, ніж у групі Ж, де позитивну відповідь дають 87,5% випробуваних.

При відповіді на запитання «Чи вважаєте Ви, що схильні до вселення злих духів (джинів)?» випробувані з групи Ч дають позитивну відповідь у 51%. У групі Ж процентне співвідношення є дещо нижчим: 42,3% допускають свою схильність до вселення в них джина.

На запитання «Чи вірите Ви в одержимість людей дияволом (джином)?» ми отримуємо високі по-

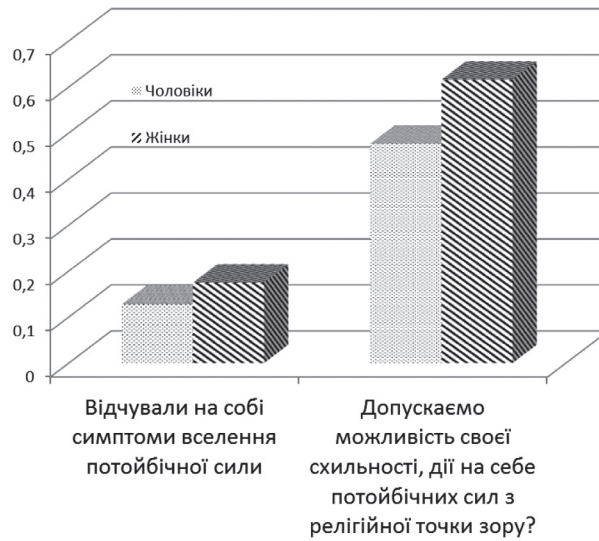

Рис. 2. Відповіді на запитання анкети № 12, 13

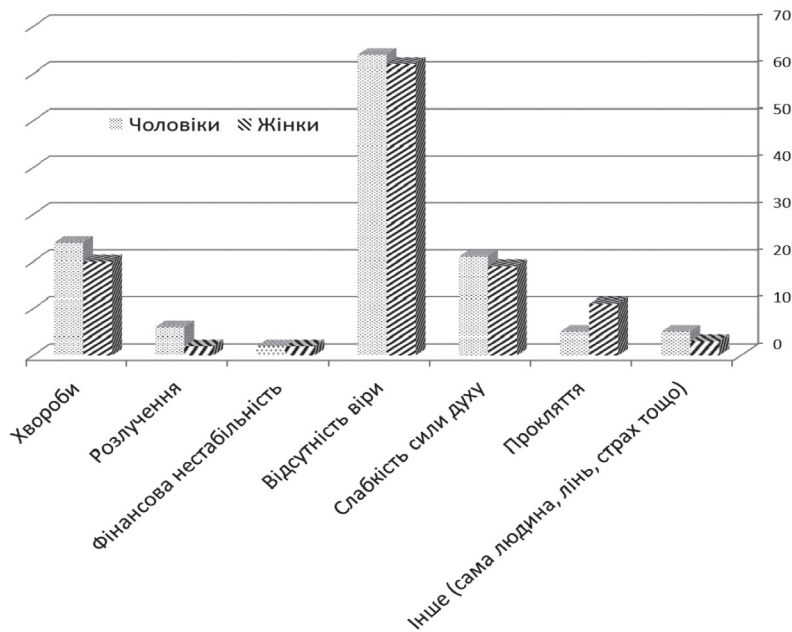

Рис. 3. Відповіді на запитання анкети № 14

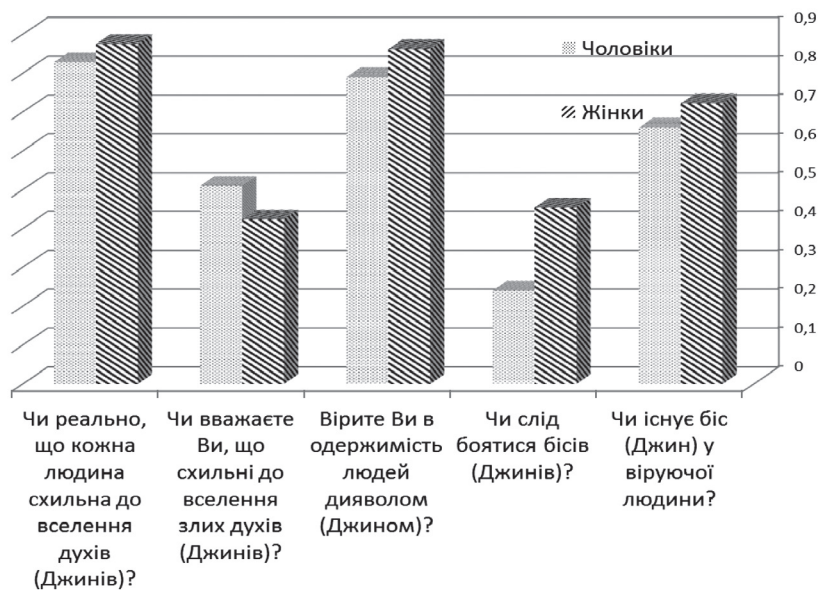

Рис. 4. Відповіді на запитання анкети № 7, 11, 15, 16, 21

казники позитивної відповіді: в групі Ч – 79%, в групі Ж – 86,2% випробуваних. При тому що на попереднє запитання, де сама постановка звучала емоційно тривожніше, ми отримали значно менше позитивних відповідей: Ч – 51% < 79%; Ж – 42,3% < 86,2%.

При відповіді на запитання «Чи варто боятися бісів (джинів)?» спостерігається значна різниця в позитивних відповідях на користь високого відсотка випробуваних групи Ж (45,4%) на протигагу групі Ч (24%), що також свідчить про вищий рівень переживання релігійних страхів саме жінками. Різниця у відповідях між групами може бути пов'язана і з ментальними особливостями виховання, оскільки визнання чоловіком страху вважається соромом.

І останнє на цій діаграмі запитання «Чи може бути біс (джин) у віруючої людини?» за результатами відповідей показує незначну різницю в групах, яка становить 6,2%: у групі Ч позитивно відповіли 66% випробуваних, у групі Ж – 72,2%.

Важливо зазначити той факт, що при відповіді на запитання «Хто винен у причині одержимості людини?» у групах Ч і Ж більш як 60% випробуваних вибрали варіант «Відсутність віри». Тоді як на запитання «Чи може бути біс (джин) у віруючої людини?» випробувані з обох груп з незначною різницею відповіли позитивно (66% – у групі Ч і 72,2% – у групі Ж). Такі результати є досить суперечливими, оскільки, з одного боку, причина біснуетості, на їх думку, полягає у відсутності віри, але при цьому, на їх же думку, джин може бути у віруючої людини. Це свідчить про недостатній ступінь погодження випробуваних з твердженням, що наявність віри – ознака захисту від вселення джина в людину.

У таблиці 1 подано відповіді на запитання анкети № 15 «Чи вірите Ви в одержимість людей дияволом (джином)?». Випробувані вибирали з-поміж таких варіантів відповідей: «Так, звичайно, вірю», «Важко відповісти», «Ні, не вірю».

Таблиця 1.

Відповіді на запитання
«Чи вірите Ви в одержимість людей дияволом (джином)?»

	Так, звичайно, вірю	Важко відповісти	Ні, не вірю
Чоловіки	65%	28%	7%
Жінки	73%	15%	2%

Порівнявши одержані результати з відповідями на запитання «Чи вважаєте Ви себе схильними до вселення злих духів (джинів)?», на яке випробувані дали набагато нижчий відсоток позитивних відповідей (Ч – 51%, Ж – 42,3%), можна зробити висновок, що внаслідок високої тривожності щодо одержимості випробувані не хочуть приміряти на себе роль схильних до вселення джина.

Дані підтверджують наявність у респондентів релігійних страхів одержимості. Також у цілому аналіз результатів анкетування виявив несуттєві відмінності в гендерних групах. Отримані дані зумовлюють необхідність формування гендерних підгруп для визначення їх рівня переживання релігійних страхів, а також зв'язку переживання

релігійних страхів з індивідуальними особливостями людини.

На запитання анкети «Вважаю, що одержимість бісом (джином) – це ...» з варіантами відповідей: «психічне захворювання»; «розумовий розлад»; «емоційний розлад»; «відсутність віри», ми отримали цікаві в процентному відношенні дані (рис. 5).

З результатів видно, що найбільшою популярністю серед варіантів відповідей випробуваних з групи Ч користуються такі, як «психічне захворювання» (37%) і «відсутність віри» (14%). Група Ж у виборі варіанта відповідей «психічне захворювання» також показала найвищий відсоток – 40% і 16% – у варіанті «емоційний розлад». Проте найвищий

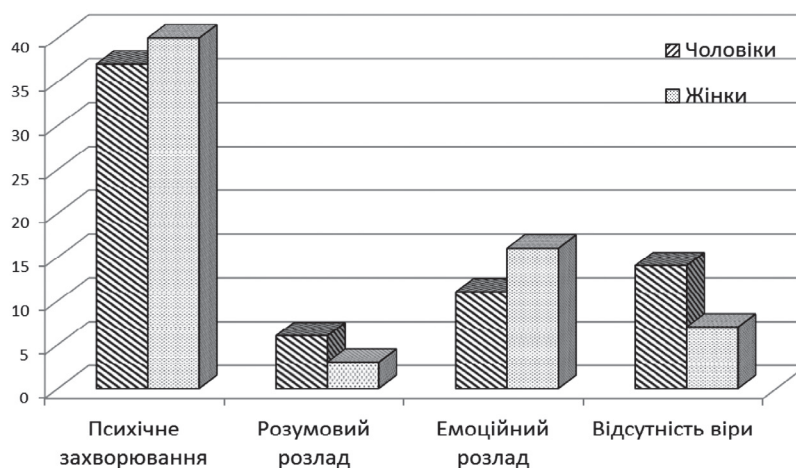

Рис. 5. Відповіді на запитання анкети № 17

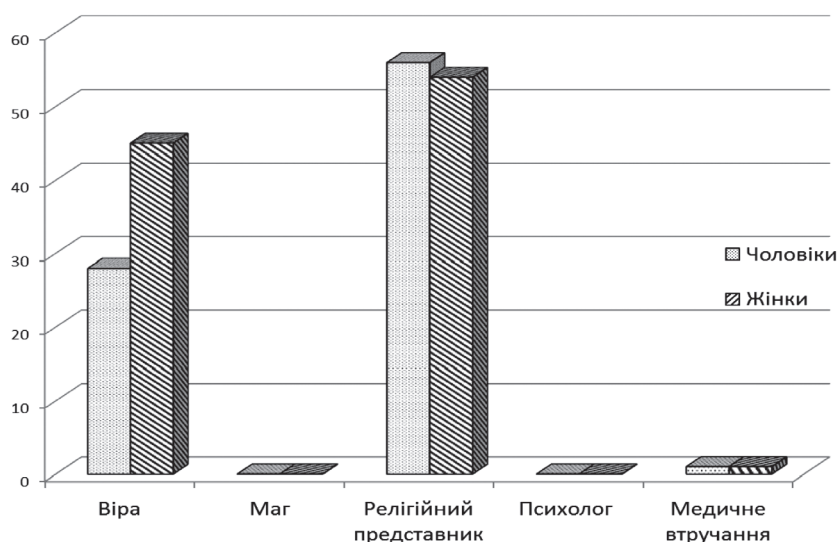

Рис. 6. Відповіді на запитання анкети № 23

показник дав варіант відповідей «психічне захворювання», який в обох групах збігся.

На запитання «Хто може звільнити людину від біса (джина), що в неї вселився?» 56% випробуваних з групи Ч відповіли «релігійний представник», а 28% – «віра» (віра в Бога) (рис. 6).

У групі Ж виявлено аналогічний вибір по варіантах з таким процентним співвідношенням: «релігійний представник» – 54%, «віра» – 45%.

Отже, в обох гендерних групах пріоритетним варіантом у вигнанні джина є діяльність релігійного представника.

Так, отримані за допомогою анкетного опитування результати за *першою шкалою* свідчать про те, що 100% випробуваних відносять себе до конфесійної групи, яка сповідує релігію іслам; усі 100% випробуваних вважають свою сім'ю релігійною. Середній вік випробуваних становить 20 років. Отримані дані є результатом досліджень вибірки обох груп.

За *другою шкалою* дослідження виявили значні результати в показниках з незначною різницею між гендерними групами.

В обох групах за цією шкалою отримано від 60% до 98% позитивних відповідей на запитання стосовно віри в нечисту силу, диявола, ангела і джина.

На запитання за *третьою шкалою*, пов'язані з думкою випробуваних про реальність схильності кожної людини до вселення джинів, чоловіча група

дала позитивні відповіді у кількості 82,8%, жіноча – відповідно, у 87,5% випадків.

За *четвертою шкалою* на запитання «Хто винен у причині одержимості людини?» із запропонованих варіантів відповідей 64% чоловіків і 62% жінок вибрали «відсутність віри».

За *п'ятою шкалою* анкети отримані такі результати.

Відповідаючи на запитання «Як і в чому можуть проявлятися симптоми, що підтверджують вселення джинів у людину?», а також «Як визначити, чи є в людині джин?», респонденти в основному назвали відсутність релігійної поведінки, неадекватну агресію, замкнутість, агресивну реакцію на читання священних писань і тому подібне

На запитання анкети «Хто може звільнити людину від біса (джина), що вселився?» 56% у групі Ч і 54% у групі Ж вибрали відповідь «релігійний представник».

Висновки. У результаті дослідження, спрямованого на виявлення наявності та ступеня переживання міфологічних страхів у представників ісламу в період юності на постконфліктній території півдня Росії, ми одержали такі дані: для 82% юнаків і 79% дівчат характерним є високий рівень переживання міфологічних страхів, для 18% юнаків і 21% дівчат притаманний середній рівень переживання міфологічних страхів.

Література

1. **Грановская Р. М.** Психология веры / Р. М. Грановская – СПб. : Речь, 2004. – 576 с.
2. **Гримсолтанова Р. Э.** Влияние темперамента на религиозность личности / Р. Э. Гримсолтанова // Материали за 10-а международна научна практична конференция, «Настоящи изследования и развитие» Т. 20. Психология и социология. – София : Бял ГРАД-БГ, 2014. – С. 33-36.
3. **Гримсолтанова Р. Э.** Воздействие религиозных учений на психологию личности в постконфликтных регионах / Р. Э. Гримсолтанова // XVII международная научно-практическая конференция для студентов, аспирантов и молодых ученых «Психология и педагогика в современном мире : вызовы и решения» (Москва, 30 декабря 2013г.) – М. : Московский научный центр психологии и педагогики, 2013. – С. 8-10.
4. **Гримсолтанова Р. Э.** Личностная тревожность и религиозность молодежи – инструмент манипуляции сознанием и поведением / Р. Э. Гримсолтанова // Научный взгляд на современный этап развития общественных, технических, гуманитарных и естественных наук. Актуальные проблемы (Санкт-Петербург, 2-3 сентября 2014 г.) – СПб.: КультИнформПресс, 2014. – С. 31-34.

5. **Гримсолтанова Р. Э.** Методология восприятия вторичного образа / Р. Э. Гримсолтанова // Северо-Кавказский Психологический Вестник. – 2012 – №10(2). – С. 43-46.
6. **Гримсолтанова Р. Э.** Одержимость как предмет психологического исследования / Р. Э. Гримсолтанова // Российский психологический журнал. – 2013. – Т. 10. – №3. – С. 55-62.
7. **Гримсолтанова Р. Э.** Психология воздействия религиозных учений и тоталитарных культов на личностные особенности в контексте различных психологических подходов / Р. Э. Гримсолтанова // Северо-Кавказский Психологический Вестник. – 2013. – №11(4). – С. 19-23.
8. **Гримсолтанова Р. Э.** Религиозная одержимость как предмет психологического анализа: постановка проблемы / Р. Э. Гримсолтанова // Российский психологический журнал. – 2012. – Т. 9. – №4. – С.62-69.
9. **Гримсолтанова Р. Э.** Религиозность чеченской молодежи и ее критерии / Р. Э. Гримсолтанова // Психология и педагогика : теоретические и практические аспекты современных наук : XXII международная научно-практическая конференция для студентов, аспирантов и молодых ученых (Москва, 31 мая 2014 г.) – М. : Московский научный центр психологии и педагогики, 2014. – С. 59-62.
10. **Гримсолтанова Р. Э.** Социальные, психологические и психиатрические трансформации религиозных установок в регионах с повышенной социально-психологической напряженностью / Р. Э. Гримсолтанова // Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти : зб. наукових праць / ред. Журба М. А. – Ч. III. – Луганськ : ФОП Котова О.В., 2013. – С. 5-12.
11. **Гримсолтанова Р. Э., Гримсолтанова Т. Э.** Отношение студенческой молодежи в Чеченской республике к феномену одержимости. / Р. Э. Гримсолтанова, Т. Э. Гримсолтанова // Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции «Проблемы подготовки специалистов высшей школы в современных социокультурных условиях». – Ставрополь : Ставропольский государственный медицинский университет, 2014. – С. 67-76.
12. **Гримсолтанова Р. Э.** Psychology of religion and role of the phenomenon of possession in the student's environment of the Chechen republic / Р. Э. Гримсолтанова // Конференция «Svět a věda» (1 мая 2014 г., Чехия). – 2014. – С. 152-157.
13. **Ожегов С. И.** Словарь русского языка / ред. Н. Ю. Шведова. – М. : Русский язык, 1989. – 924 с.
14. **Панкратова Е. В.** Религиозность и религиозная самоидентификация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://reset.ivanovo.ac.ru/courses/6-lectures/34-samoident>.
15. **Религия в России** [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D1%8F_%D0%B2_%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B8
16. **Grimoltanova R. E.** Rilevanza esperienze mistiche nelle regioni post-conflitto / R. E. Grimsoltanova // Italian Science Review. – 2014. – № 1(10). – P. 113-115.

References

1. **Granovskaia, R. M.** (2004). Psychology of Belief. Saint-Petersburg: Rech (in Russian).
2. **Grimoltanova, R. Je.** (2014). The influence of temperament on religious identity. Proceedings of the 10th International scientific practical conference «Current research and development». Vol. 20. Psychology and Sociology, pp. 33-36. Sofia: Bial GRAD-BG (in Russian).
3. **Grimoltanova, R. Je.** (2013). The impact of religious teachings on the psychology of the individual in post-conflict regions. XVII International scientific-practical conference for graduate students and young scientists «Psychology and Pedagogy in the Modern World: Challenges and Solutions», pp. 8-10. Moscow: Moscow Research Center of Psychology and Pedagogy (in Russian).
4. **Grimoltanova, R. Je.** (2014). Individual anxiety and religiousness of the youth – a tool for manipulations of consciousness and behavior. Scientific view on the current stage of development of the social, technical, human and natural sciences. Actual problems, Saint-Petersburg: Kul'tInformPress. P. 31-34 (in Russian).
5. **Grimoltanova, R. Je.** (2012). Methodology of a secondary image perception. North Caucasian Psychological Bulletin, 10(2), 43-46 (in Russian).
6. **Grimoltanova, R. Je.** (2013). Obsession as a matter of psychological research, Russian psychological journal, 10(3), 55-62 (in Russian).
7. **Grimoltanova, R. Je.** (2013). Psychology of impact of religious teachings and totalitarian cults on personality traits in the context of various psychological approaches. North Caucasian Psychological Bulletin, 11(4), 19-23 (in Russian).
8. **Grimoltanova, R. Je.** (2012). Religious obsession as a matter of psychological analysis: formulation of the problem. Russian psychological journal, 9(4), 62-69 (in Russian).
9. **Grimoltanova, R. Je.** (2014). Chechen youth religiosity and its criteria. Psychology and Pedagogy: theoretical and practical aspects of modern science: XXII International Scientific Conference for Students and Young Scientists, pp. 59-62. Moscow: Moscow Research Center of Psychology and Pedagogy (in Russian).

10. **Grimoltanova, R. Je.** (2013). Social, psychological and mental transformation of religious attitudes in areas with high social and psychological tension. Zhurba M. A. (Ed.), Religion, philosophy and humanities in the modern information space: national and international aspects : collection of research papers (P. III), pp. 5-12. Luhansk: Kotova O. V. (in Russian)
11. **Grimoltanova, R. Je., Grimoltanova, T. Je.** (2014). The attitude of students in the Chechen Republic to the phenomenon of obsession. The collection of materials of Russian scientific and practical conference «Problems of training of high school specialists in the current sociocultural conditions», pp. 67-76. Stavropol: Stavropol State Medical University (in Russian).
12. **Grimoltanova, R. Je.** (2014). Psychology of religion and role of the phenomenon of possession in the student's environment of the Chechen republic. Conference «Svět a věda», pp. 152-157 (in Russian).
13. **Ozhegov, S. I.** (1989). Russian dictionary. N. Ju. Shvedova (Ed.). M.: Russkij jazyk (in Russian).
14. **Pankratova, E. V.** Religiosity and religious identity. Retrieved from <http://reset.ivanovo.ac.ru/courses/6-lectures/34-samoident> (in Russian).
15. **Religion in Russia.** Retrieved from http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D1%8F_%D0%B2_%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B8 (in Russian).
16. **Grimoltanova, R. E.** (2014). Rilevanza esperienze mistiche nelle regioni post-conflitto. Italian Science Review. 1(10), 113-115 (in Italian).

Р. Э. Гримсолтанова

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕЖИВАНИЯ МИФОЛОГИЧЕСКИХ СТРАХОВ ЮНОШЕЙ И ДЕВУШЕК В ПЕРИОД СТУДЕНЧЕСТВА

Раскрывается актуальность религии и мифологии, а также вопрос чрезмерной мифологизации религиозных контентов. Религиозные аспекты в понимании одержимости человека дьяволом и процесса экзорцизма исследованы на материале, полученном в результате анкетирования 200 молодых людей Чеченской Республики (их средний возраст 20 лет). Главным образом, в статье подробно излагаются исследования особенностей переживания мифологических страхов среди равных гендерных групп молодежи (100 юношей и 100 девушек) на постконфликтной территории юга России. Результаты показали, что молодые люди переживают глубокое чувство мифологического страха.

Ключевые слова: джинн; мифологизация; мифологический страх; одержимость джинном; постконфликтная территория; религия; экзорцизм; юношеский возраст.

R. Grimoltanova

FEATURES OF MYTHOLOGICAL FEAR EXPERIENCE AMONG BOYS AND GIRLS DURING STUDENT PERIOD

The article explains the relevance of religion and mythology, as well as the issue of excessive mythologizing of the religious content. Religious aspects in understanding the human obsession with the devil and exorcism process were studied on the material obtained from the survey of 200 young people of the Chechen Republic (average age is 20 years). Mainly, the article details the studies of the experiences of mythological fears of equal gender groups of young people (100 boys and 100 girls) in the post-conflict areas of southern Russia. The results showed that young people experience a deep sense of mythological fear. Despite the fact that the importance of myth and religion was always an issue, today people began to receive more information from the media about the impact of religion on the individual and society. Nowadays the religion and religious behavior for many people is the criterion of well-being not only in the other world, but in the life on earth. The main aspects of the research were to determine the religious identification of young people, their religiousness, their faith in God and the devil, mystical forces, the phenomenon of the human obsession with the devil (the genie). Majority of young people believes in the possibility of the devil being inside a human. The main reason for it they say is the absence of faith. Nevertheless, the faith is not the means of protection against the dark powers. So the belief in God and attentive execution of religious principles cannot protect a person from the diabolism. The data confirm that the subjects have fear of genie obsession. The general analysis of the survey results showed insignificant differences in gender groups. The data obtained make it necessary to form gender subgroups in order to determine their level of religious experience as well as the connection between these fears and the individual characteristics of the person.

Keywords: adolescence; exorcism; genie obsession; genie; mythological fear; mythologizing; post-conflict areas; religion.

Рецензенти

Яремчук О. В. – д. психол. н.,

Шиловська О. М. – канд. психол. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2014